A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2009. november 17.*

A C-169/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte costituzionale (Olaszország) a Bírósághoz 2008. április 21-én érkezett, 2008. február 13-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Presidente del Consiglio dei Ministri**

és

a **Regione Sardegna**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, P. Lindh és C. Toader (előadó) tanácselnökök, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, P. Kūris, Juhász E., G. Arestis, A. Borg Barthet, A. Ó Caoimh és L. Bay Larsen bírák,

* Az eljárás nyelve: olasz.

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Regione Sardegna képviseletében A. Fantozzi és G. Campus avvocati,

– a holland kormány képviseletében C. Wissels és M. Noort, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében W. Mölls és E. Righini, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. július 2-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 49. cikk és az EK 87. cikk értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Presidente del Consiglio dei Ministri és a Regione Sardegna között annak tárgyában folyamatban lévő eljárás keretében terjesztették elő, hogy ez utóbbi a nem menetrend szerinti személyszállításra szolgáló légi járművek turisztikai célú leszállása, illetve a kedvtelési célú vízi járművek turisztikai célú kikötése esetén adó vezetett be, amely kizárólag azon üzemeltetőket érinti, akiknek az adóilletősége a tartomány területén kívül van.

A nemzeti jogi háttér

Az olasz alkotmány

3 Az olasz alkotmány 117. cikkének első bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A törvényhozói hatalmat az állam és a tartományok gyakorolják az alkotmány, valamint a közösségi jogrendből és a nemzetközi kötelezettségekből eredő korlátozások tiszteletben tartása mellett”

A nemzeti jogszabályok

4 A Codice della navigazione (a hajózásról és légi közlekedésről szóló törvénykönyv) 743. cikkének első bekezdése a légi jármű fogalmát a következőképpen határozza meg:

„Légi jármű valamennyi olyan gép, amelynek rendeltetése személyek vagy tárgyak légi úton történő szállítása."

5 A 2005. július 18-i 171. sz. decreto legislativóval (171. sz. törvényerejű rendelet) megállapított Codice della nautica di diporto (kedvtelési célú hajózás törvénykönyve) 1. cikkének (2) bekezdése a kedvtelési célú hajózást a következőképpen határozza meg:

„A jelen törvénykönyv alkalmazásában kedvtelési célú hajózás a sport vagy kedvtelés céljából, haszonszerzési cél nélkül tengeren vagy belső vizeken történő hajózás."

6 A Codice della nautica di diporto 2. cikkének (1) bekezdése a kedvtelési célú vízi jármű kereskedelmi használatára vonatkozik, amelyet a következőképpen határoz meg:

„(1) A kedvtelési célú vízi járművet kereskedelmi célokra használják, amennyiben:

a) bérleti szerződés tárgyát képezi;

b) a kedvtelési célú hajózás hivatásos oktatására használják;

c) búvár- vagy búvároktató központok által sport- vagy kedvtelési célú víz alatti merüléseket végrehajtó búvárok támaszpontjaként használják.

[…]”

A tartományi jogszabályok

7 A Szardínia tartomány bevételekre, a kiadások újraminősítésére, a szociális és fejlesztési politikákra vonatkozó különféle rendelkezésekről szóló, 2006. május 11-i 4. sz. törvényének a tartomány éves és többéves költségvetésének az elkészítésére vonatkozó rendelkezések – 2007. évi költségvetési törvény című, 2007. május 29-i 2. sz. szardíniai tartományi törvény 3. cikkének (3) bekezdése által módosított változatában (a továbbiakban 4/2006. sz. tartományi törvény) szerepel a „Légi járművek turisztikai célú leszállása és kedvtelési célú vízi járművek turisztikai célú kikötése esetén fizetendő regionális adó” című 4. cikk, amely a következőképpen szól:

„(1) 2006-tól bevezetésre kerül a légi járművek és a kedvtelési célú vízi járművek turisztikai célú leszállását, illetve kikötését terhelő tartományi adó.

(2) Az adó tárgya:

a) a Codice della navigazione (a hajózásról és légi közlekedésről szóló törvénykönyv) 743. és azt követő cikkei szerinti, a tartomány területén elhelyezkedő repülőtereken az általános célú légi forgalomba tartozó, nem menetrendszerű személyszállításra szolgáló légi járművek leszállása a június 1-jétől szeptember 30-ig terjedő időszakban;

b) a 2005. július 18-i 171. sz. decreto legislativo (törvényerejű rendelet) (Codice della nautica di diporto) szerinti, vagy mindenesetre kedvtelési célból használt, 14 méternél hosszabb vízi járművek – a hivatkozott decreto legislativo 3. cikkének b) pontja értelmében az EN/ISO/DIS 866 harmonizált szabvány alapján mérve – kikötése a tartomány területén elhelyezkedő kikötőkben, kikötésre kijelölt helyeken és horgonyzóhelyeken, valamint a Szardínia partja melletti parti vizeken található felszerelt horgonyzóhelyeken június 1-jétől szeptember 30-ig terjedő időszakban.

(3) Az adó alanya a tartomány területén kívüli adóilletőséggel rendelkező természetes vagy jogi személy, aki a Codice della navigazione 874. és ezt követő cikkei értelmében a légi jármű üzembentartója, illetve aki a Codice della navigazione 265. és ezt követő cikkei értelmében a kedvtelési célú vízi jármű üzembentartója.

4. A (2) bekezdés a) pontja szerinti tartományi adó valamennyi leszállás után, míg a (2) bekezdés b) pontja szerinti tartományi adó évenként kerül felszámításra.

[…]

6. Adómentességet élveznek:

a) a sport jellegű versenyeken, történelmi vagy azonos típusú hajók találkozóin, valamint akár nem verseny jellegű vitorláseseményeken történő részvétel céljából kikötő vízi járművek, amely eseményeket a szervezők előzetesen bejelentik a tengerészeti hatóságnak; a bejelentésről a kikötést megelőzően tájékoztatni kell az ARASE-t (Agenzia della Regione Sardegna per le Entrate);

b) azok a kedvtelési célú vízi járművek, amelyek egész évben a tartomány kikötőinek létesítményeiben tartózkodnak;

c) a műszaki okból történő kikötés, az ehhez szükséges időtartamra korlátozva.

Az ARASE külön intézkedésben szabályozza az adómentesség okainak az igazolására vonatkozó eljárást.

7. Az adó esedékessége:

a) a (2) bekezdés a) pontja szerinti légi járművek leszállásakor;

b) a kedvtelési célú vízi járműnek a kikötőbe, kikötésre kijelölt helyekre és horgonyzóhelyekre, valamint a Szardínia partja melletti felszerelt horgonyzóhelyekre történt érkezésétől számított 24 órán belül;

az ARASE határozata által megállapítandó eljárás szerint.

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

8 A Corte costituzionaléhoz 2006-ban és 2007-ben benyújtott két keresettel a Presidente del Consiglio dei Ministri két, nemcsak a 4/2006. sz. tartományi törvény 4. cikkének, hanem az ugyanezen törvény 2. és 3. cikkének, valamint a 2007. május 29-i 2. sz. törvény 5. cikkének az alkotmányosságára vonatkozó kérdést vetett fel, mind e törvények eredeti, mind módosított változatai esetében. E rendelkezések mindegyike tartományi adót vezet be.

9 Ami a 4/2006. sz. tartományi törvény 4. cikkét illeti, az alapügy felperese többek között azzal érvel, hogy e rendelkezés nem tartja tiszteletben a közösségi jog azon követelményeit, amelyeknek az olaszországi törvényhozói hatalom az olasz alkotmány 117. cikke első bekezdésének megfelelően alá van vetve. Az említett keresetek alátámasztására egyrészt az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontjával, valamint az EK 10. cikkel összefüggésben értelmezett EK 49. cikk és EK 81. cikk, másrészt pedig az EK 87. cikk megsértésére hivatkoztak.

10 A Corte costituzionale, miután egyesítette a két fent említett keresetet, a 2008. április 15-i 102. sz. ítéletében határozott a 2006. évi kereset keretében felvetett alkotmányossági kérdésekről és a 2007. évi keresettel felvetett alkotmányossági kérdések egy részéről. Ami különösen az ezen utóbbi kereset tárgyát képező, 4/2006. sz. tartományi törvény 4. cikkét illeti, a Corte costituzionale elfogadhatatlannak vagy megalapozatlannak nyilvánította az említett 117. cikk első bekezdésétől eltérő alkotmányos rendelkezésekre hivatkozva felvetett alkotmányossági kérdéseket. Így úgy döntött, hogy elkülöníti az ezen utóbbi cikkre vonatkozó eljárást, és felfüggeszti azt a Bíróságnak az előzetes döntéshozatalra utaló határozattal benyújtott, előzetes döntéshozatal iránti kérelemre vonatkozó ítélete kihirdetésének a napjáig. Ezenkívül

az EK 3. cikk (1) bekezdése g) pontjának, az EK 10. cikknek és az EK 87. cikknek a megsértésével kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság célszerűnek vélte azon jog fenntartását, hogy arról e határozatot követően döntsön.

11 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban a Corte costituzionale bizonyítékokat szolgáltatott az előzetes döntéshozatalra utalásának az elfogadhatóságára vonatkozóan egyrészt az EK 234. cikk értelmében vett bírósági minőségével, másrészt az előtte folyó jogvita megoldására tekintettel feltett kérdések relevanciájával kapcsolatban.

12 A Corte costituzionale mindenekelőtt azzal érvel, hogy az EK 234. cikk értelmében vett bíróság fogalmát a közösségi jogból és nem a kérdést előterjesztő szerv belső jogi minősítéséből kell levezetni, és hogy eleget tesz minden ahhoz szükséges feltételnek, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtson be.

13 Ezután az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések relevanciájával kapcsolatban a Corte costituzionale megjegyzi, hogy a normakontroll során a közösségi jogi rendelkezések „olyan közvetítő rendelkezések, amelyek a tartományi rendelkezésnek az alkotmány 117. cikke első bekezdésével való összeegyeztethetősége meghatározására alkalmas követelménynek tekinthetők […], illetve pontosabban, konkrétan hatékonnyá teszik az alkotmány 117. cikkének első bekezdésében előírt követelményt […], aminek következményeképpen az e közösségi rendelkezésekkel összeegyeztethetetlennek minősített tartományi rendelkezés alkotmányellenessége megállapításra kerül”.

14 Végül az előterjesztett kérdések érdemével kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a 4/2006. sz. tartományi törvény 4. cikke a jelen ítélet 9. pontjában említett közösségi jogi rendelkezések hatálya alá tartozik. Az a természetes és jogi személyekre való alkalmazásával azon vállalkozásokra vonatkozik, amelyek a kedvtelési célú vízi járművet és általános célú légi forgalomba tartozó, nem menetrendszerű személyszállításra szolgáló légi járműveket üzemben tartják.

15 Ugyanezen bíróság ezenkívül hangsúlyozza, hogy úgy tűnik, hogy az említett tartományi törvény azáltal, hogy azon vállalkozásokat nevezi meg adóalanyként, amelyeknek az adóilletősége nem Szardínián van, hátrányos megkülönböztetésben részesíti azon vállalkozásokat, amelyek bár ugyanilyen tevékenységet végeznek, csupán azon tényből kifolyólag nem fizetnek ilyen adót, hogy adóilletőségük Szardínián található, és hogy következésképpen úgy tűnik, az a nyújtott szolgáltatások költségének az adóilletőséggel nem rendelkező vállalkozások hátrányára történő növeléséhez vezet.

16 Továbbá a kérdést előterjesztő bíróság kétségét fejezi ki a Regione Sardegna által hivatkozott indokokkal kapcsolatban, amelyeket ez utóbbi egyrészt arra alapít, hogy az adóilletőséggel nem rendelkező e vállalkozások, csakúgy mint az e tartományban adóilletőséggel rendelkező vállalkozások, használják a tartományi és helyi közszolgáltatásokat, azonban nem vesznek részt e szolgáltatások finanszírozásában, és másrészt, hogy ellentételezni kell a helyi illetőségű vállalkozásoknak a Regione Sardegna sziget jellegéből adódó földrajzi és gazdasági sajátosságaiból eredő többletköltségeit.

17 Ami különösen az EK 87. cikk állítólagos megsértését illeti, a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az a kérdés merül fel, hogy a szardíniai adóilletőségű vállalkozások abból eredő gazdasági versenyelőnye, hogy nem alanyai a leszállást, illetve a kikötést terhelő adónak, az állami támogatás fogalmába tartozik-e, tekintettel arra, hogy ez az előny nem valamely adókedvezmény nyújtásából, hanem közvetetten az e vállalkozások által viselt, a tartomány területén kívüli adóilletőséggel rendelkező vállalkozásokhoz viszonyítva alacsonyabb költségekből ered.

18 E körülmények között a Corte costituzionale az eljárás felfüggesztéséről határozott, és a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Az EK 49. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan rendelkezés, mint a [4/2006. sz. tartományi törvény] 4. cikke, amelynek értelmében a légi járművek turisztikai célú leszállását terhelő adó kizárólag a Regione Sardegna területén kívül adóilletőséggel rendelkező, az általános célú üzleti repülési tevékenység keretében általuk személyszállításra használt légi járműveket üzemeltető vállalkozásokra vonatkozik?

2) Mivel a [4/2006. sz. tartományi törvény] említett 4. cikke előírja, hogy a légi járművek turisztikai célú leszállását terhelő tartományi adó kizárólag a Regione Sardegna területén kívül adóilletőséggel rendelkező, az általános célú üzleti repülési tevékenység keretében általuk személyszállításra használt légi járműveket üzemeltető vállalkozásokra vonatkozik, az az EK 87. cikk értelmében állami támogatásnak minősül-e az ugyanezen tevékenységet folytató azon vállalkozások javára, amelyek a Regione Sardegna területén rendelkeznek adóilletőséggel?

3) Az EK 49. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan rendelkezés, mint a [4/2006. sz. tartományi törvény] 4. cikke, amelynek értelmében a vízi járművek turisztikai célú kikötését terhelő adó kizárólag a Regione Sardegna területén kívül adóilletőséggel rendelkező, kedvtelési célú vízi járműveket üzembentartó vállalkozásokra vonatkozik, amelyek vállalkozói tevékenysége e vízi járművek harmadik személyek számára történő rendelkezésre bocsátásából áll?

4) Mivel a [4/2006. sz. tartományi törvény] említett 4. cikke előírja, hogy a kedvtelési célú vízi járművek turisztikai célú kikötését terhelő tartományi adó kizárólag a Regione Sardegna területén kívül adóilletőséggel rendelkező azon vállalkozásokra vonatkozik, amelyek vállalkozói tevékenysége e vízi járművek harmadik személyek számára történő rendelkezésre bocsátásából áll, az az EK 87. cikk értelmében állami támogatásnak minősül-e az ugyanezen tevékenységet folytató azon vállalkozások javára, amelyek a Regione Sardegna területén rendelkeznek adóilletőséggel?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az EK 49. cikkre vonatkozó első és harmadik kérdésről

19 Az első és harmadik kérdéssel, amelyeket együtt kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné tudni, hogy az EK 49. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes egy olyan regionális hatóság adójogszabálya, mint a 4/2006. sz.

tartományi törvény 4. cikke, amely a nem menetrendszerinti személyszállításra szolgáló légi járművek turisztikai célú leszállása, valamint a kedvtelési célú vízi járművek turisztikai célú kikötése esetén tartományi adót ír elő, mivel ezt az adót kizárólag azon vállalkozásokra vetik ki, amelyeknek az adóilletősége a tartomány területén kívül van.

Az EK 49. cikk alkalmazásának feltételeiről

20 E kérdés megválaszolásához előzetesen meg kell vizsgálni, hogy a 4/2006. sz. tartományi törvény az EK 50. cikk értelmében vett szolgáltatásnyújtás szabadságának a hatálya alá tartozik-e.

21 Amint a 4/2006. sz. tartományi törvény 4. cikkének szövegéből kitűnik, az alapügyben szóban forgó adó egyrészt az általános célú légi forgalomba tartozó, nem menetrendszerű személyszállításra szolgáló légi járművek leszállására (az említett törvény 4. cikke (2) bekezdésének a) pontja), és másrészt a kedvtelési célú vagy kedvtelési célból használt, 14 méternél hosszabb vízi járművek kikötésére (ugyanezen törvény 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja) alkalmazandó.

22 Ezért a leszállásra, illetve kikötésre vonatkozó tartományi adó nem érinti a polgári személy- és áruszállítási vállalkozásokat. A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy ez az adó különösen a légi járműveket üzemeltető azon vállalkozásokra alkalmazandó, amelyek díjazás nélkül a vállalkozás tevékenységével összefüggő okokból légiközlekedési tevékenységet végeznek. A kedvtelési célú vízi járművekkel kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi továbbá, hogy az említett adó különösen azon vállalkozásokra alkalmazandó, amelyeknek a tevékenysége az említett kedvtelési célú vízi járművek harmadik személyek számára díjazásért történő rendelkezésre bocsátásából áll.

23 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata alapján az EK 50. cikk első bekezdése szerinti „szolgáltatás” fogalma rendszerint a szolgáltatás

nyújtója és annak igénybevevője között meghatározott díjazás ellenében nyújtott szolgáltatásokat foglalja magában, amely díjazás a szolgáltatás gazdasági ellentételezését képezi (lásd a 263/86. sz., Humbel és Edel ügyben 1988. szeptember 27-én hozott ítélet [EBHT 1988., 5365. o.] 17. pontját, a C-109/92. sz. Wirth-ügyben 1993. december 7-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-6447. o.] 15. pontját, valamint a C-355/00. sz. Freskot-ügyben 2003. május 22-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-5263. o.] 54. és 55. pontját).

24 A jelen ügyben a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adó, amint a Regione Sardegna észrevételeiből kitűnik, a közlekedési eszközök azon üzemeltetőit érinti, akik annak a területére utaznak, és nem azon közlekedési vállalkozásokat, amelyek tevékenységüket e tartományban folytatják. Azonban amint a főtanácsnok az indítványának a 34. pontjában megjegyezte, csupán abból a körülményből, hogy ez az adó nem érinti a közlekedési szolgáltatásokat, nem lehet azt a következtetést levonni, hogy az alapügyben szóban forgó adójogszabály semmiféle kapcsolatban sincs a szolgáltatásnyújtás szabadságával.

25 Ugyanis az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy míg az EK 50. cikk harmadik bekezdése csak a szolgáltatásnyújtás aktív szabadságát említi, amelynek keretében a szolgáltatásnyújtó utazik a szolgáltatást igénybevevőhöz, a szolgáltatásnyújtás szabadsága magában foglalja a szolgáltatást igénybevevők és különösen a turisták azon szabadságát, hogy a szolgáltató helye szerinti más tagállamba utazzanak a szolgáltatás igénybevétele érdekében (lásd többek között a 286/82. sz. és a 26/83. sz., Luisi és Carbone egyesített ügyekben 1984. január 31-én hozott ítélet [EBHT 1984., 377. o.] 10. és 16. pontját, a C-76/05. sz., Schwarz és Gootjes-Schwarz ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-6849. o.] 36. pontját, valamint a C-318/05. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-6957. o.] 65. pontját).

26 Márpedig az alapügyben, amint a főtanácsnok az indítványának a 37. pontjában megjegyezte, a közlekedési eszközt üzemeltető személyek, valamint azok, akik ilyen közlekedési eszközt használnak, számos szolgáltatásban részesülnek a Regione Sardegna területén, mint például a repülőtereken vagy kikötőkben nyújtott szolgáltatások. Következésképpen a leszállás, illetve kikötés az említett szolgáltatások igénybevételének szükséges feltétele, és a leszállásra, illetve kikötésre kivetett tartományi adó bizonyos kapcsolatban van azok nyújtásával.

27 A kedvtelési célú vízi járművel kikötését terhelő tartományi adóval kapcsolatban ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az azon vállalkozásokra is alkalmazandó, amelyek ilyen kedvtelési célú vízi járműveket üzemeltetnek, és többek között azokra, amelyek vállalkozói tevékenysége e vízi járművek harmadik személyek számára díjazás ellenében történő rendelkezésre bocsátásából áll. Ezért a 4/2006. sz. tartományi törvénnyel a szardíniai jogalkotó olyan adót vezetett be, amely az EK 50. cikk értelmében vett szolgáltatásnyújtást közvetlenül sújtja.

28 Végül amint az Európai Közösségek Bizottsága hangsúlyozta, azon szolgáltatásoknak, amelyekre a leszállást, illetve kikötést terhelő adónak hatása van, lehet határokon átnyúló jellegük, mivel ezen adó egyrészt érintheti a Szardínián letelepedett vállalkozások azon lehetőségét, hogy a repülőtereken és a kikötőkben szolgáltatásokat nyújtsanak a más tagállamban letelepedett állampolgárok és vállalkozások számára, és másrészt hatással van az Olasz Köztársaságtól eltérő más tagállamban székhellyel rendelkező, Szardínián kedvtelési célú vízi járműveket üzemeltető külföldi vállalkozások tevékenységére.

A szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának a fennállásáról

29 Azon kérdéssel kapcsolatban, hogy az alapügyben szóban forgó jogszabály a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül-e, előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságának területén az e szabadságot korlátozó nemzeti adóügyi intézkedés tiltott intézkedésnek minősülhet függetlenül attól, hogy azt maga az állam vagy valamely helyi önkormányzat hozta-e (lásd többek között a C-544/03. és C-545/03. sz., Mobistar és Belgacom Mobile egyesített ügyekben 2005. szeptember 8-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-7723. o.] 28. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

30 A jelen ügyben vitathatatlan, hogy a leszállást, illetve kikötést terhelő adót olyan légi járműveket és kedvtelési célú vízi járműveket üzemeltető személyek esetében vetik ki, akiknek az adóilletékessége a tartomány területén kívül található, és hogy az adóköteles esemény a légi járművek leszállása és a kedvtelési célú vízi járművek kikötése e területen. Még ha ez az adó valóban a tagállam meghatározott részén is alkalmazandó, azt a szóban forgó légi járművek leszállása és kedvtelési célú vízi járművek kikötése esetén vetik ki, anélkül hogy különbséget tennének aszerint, hogy azok Olaszország más tartományából vagy más tagállamból származnak. Ilyen körülmények között az adó

regionális jellege még nem zárja ki, hogy az korlátozhatja a szolgáltatásnyújtás szabadságát (lásd analógia útján a C-72/03. sz., Carbonati Apuani ügyben 2004. szeptember 9-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-8027. o.] 26. pontját).

31 Ezen adójogszabály alkalmazása azzal a következménnyel jár, hogy valamennyi, a tartomány területén kívül adóilletőséggel rendelkező és egy másik tagállamban letelepedett adóalany esetében az érintett szolgáltatásokat még drágábbá teszi, mint az e területen letelepedett üzemeltetők esetében nyújtott szolgáltatásokat.

32 Ugyanis egy ilyen jogszabály további költséget vezet be a légi járművek leszállása és a hajók kikötése esetén azon gazdasági szereplők tekintetében, akiknek az adóilletősége a tartomány területén kívül található, és másik tagállamban telepedtek le, és így előnyt teremt az itt letelepedett vállalkozások bizonyos kategóriái számára (lásd a C-353/89. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1991. július 25-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-4069. o.] 25. pontját; a C-250/06. sz., United Pan-Europe Communications Belgium és társai ügyben 2007. december 13-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-11135. o.] 37. pontját, valamint a C-212/06. sz., Gouvernement de la Communauté française és Gouvernement wallon ügyben 2008. április 1-jén hozott ítélet [EBHT 2008., I-1683. o.] 50. pontját).

33 A Regione Sardegna azonban azt állítja, hogy a környezetvédelem biztosításra irányuló leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adónak a jellegére és céljára tekintettel a helyi és a nem helyi illetőségűek nincsenek objektíve összehasonlítható helyzetben, ezért az eltérő bánásmódjuk a Bíróság ítélkezési gyakorlatának és különösen a C-279/93. sz. Schumacker-ügyben 1995. február 14-én hozott ítéletnek (EBHT 1995., I-225. o.) megfelelően nem minősül a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának. Ugyanis míg a helyi illetőségűek hozzájárulnak a környezeti javak megőrzési, helyreállítási és védelmi műveleteit célzó források kialakításához azáltal, hogy a Regione Sardegna intézkedéseit általános hozzájárulásokon és különösen a jövedelemadón keresztül finanszírozzák, amely utóbbinak egy része a tartományi költségvetésbe kerül, a tartományban illetőséggel nem rendelkezők ezzel szemben környezetvédelmi „potyautasokként" (free riders) viselkednek azáltal, hogy e műveletek költségeiben való hozzájárulások nélkül a forrásokat használják.

34 E tekintetben a Bíróság a közvetlen adózással kapcsolatban valóban elismerte, hogy a belföldi és külföldi illetőségű személyek helyzete egy adott államban általában nem hasonlítható össze, mivel eltérések vannak közöttük jövedelmük forrása és személyes teherviselő képességük, valamint a személyes és családi helyzetük tekintetében (lásd többek között a fent hivatkozott Schumacker-ügyben hozott ítélet 31-33. pontját és a C-527/06. sz. Renneberg-ügyben 2008. október 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-7735. o.] 59. pontját).

35 Azonban az adózók helyzetének az összehasonlítása céljából figyelembe kell venni a szóban forgó adó sajátos jellegét. Ezért a belföldi illetőségű és a külföldi illetőségű személyek közötti eltérő bánásmód a szabad mozgás EK 49. cikkben tiltott korlátozásának minősül, amennyiben az adott helyzetben a szóban forgó adózáshoz képest nem áll fenn objektív különbség, amely megalapozhatná az adózók különböző kategóriái közötti eltérő bánásmódot (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Renneberg-ügyben hozott ítélet 60. pontját).

36 Különösen ez a helyzet az alapügyben szóban forgó adó esetében. Amint ugyanis a Bizottság hangsúlyozta, ezt az adót a nem menetrend szerinti személyszállításra szolgáló légi járművek leszállása és a kedvtelési célú vízi járművek kikötése esetén, és nem az érintett adózók pénzügyi helyzete miatt vetik ki.

37 Ezért függetlenül attól a helytől, ahol illetőséggel rendelkeznek vagy letelepedtek, a szóban forgó szolgáltatásokat igénybe vevő valamennyi természetes és jogi személy - ellentétben a Regione Sardegna állításával - az említett adóra tekintettel objektíve összehasonlítható helyzetben van a környezetet érintő következményeket illetően.

38 Az a körülmény, hogy a szardíniai adóalanyok általános hozzájárulásokon és különösen a jövedelemadón keresztül hozzájárulnak a Regione Sardegna környezetvédelmi intézkedéseihez, nem releváns a helyi és a nem helyi illetőségűek helyzetének a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adóra tekintettel történő összehasonlítását illetően. Amint ugyanis a főtanácsnok az indítványának a 87. pontjában megjegyezte, az említett adónak nem ugyanaz a jellege és célkitűzése, mint a szardíniai

adózók által fizetendő más adónak, amely többek között az állami költségvetéshez való általános hozzájárulást és következésképpen a tartományi intézkedések összességének a finanszírozását szolgálja.

39 A fentiekből következik, hogy a Bíróságnak továbbított egyetlen iratból sem lehet arra következtetni, hogy a helyi és a nem helyi illetőségűek a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adóra tekintettel nincsenek objektíve összehasonlítható helyzetben. Ezért az alapügyben szóban forgó adójogszabály a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül annyiban, amennyiben az kizárólag a nem menetrend szerinti személyszállításra szolgáló légi járműveket és kedvtelési célú vízi járműveket üzemeltető azon gazdasági szereplőket sújtja, akiknek az adóilletősége a tartomány területén kívül található, anélkül hogy az ott letelepedett gazdasági szereplőkre ugyanezen adót kivetné.

Az alapügyben szóban forgó jogszabály esetleges igazolásáról

– A környezetvédelem és a közegészségügy követelményeire alapított indokokról

40 A Regione Sardegna azzal érvel, hogy még elismerve is azt, hogy a leszállást, illetve kikötést terhelő adó a szolgáltatásnyújtás szabadságát korlátozó intézkedésnek minősül, ilyen adót igazolnak a közérdeken alapuló indokok és különösen a környezetvédelmi követelmények, amelyeket az EK 46. cikk (1) bekezdésében kifejezetten előírt „közegészségügyi” indokoknak lehet tekinteni.

41 Különösen az említett adó a Regione Sardegnak a környezet és tájkép védelmére vonatkozó új tartományi politikáján alapul. Ez a politika a Regione Sardegna szerint hozzájárulások bevezetésének sorát írja elő, amelynek célja egyrészt a környezeti örökség és a parti területek túlzott kiaknázásának a megakadályozása, és másrészt a parti térségek helyreállítására irányuló költséges intézkedések finanszírozása.

Továbbá az ilyen adó a szennyező fizet elven alapul, mivel közvetetten a szennyezést okozó közlekedési eszközök üzemeltetőit sújtja.

42 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy függetlenül a közérdeken alapuló kényszerítő okoknak megfelelő törvényes cél fennállásától, az EK-Szerződésben biztosított alapjogok korlátozásának a igazolása feltételezi, hogy a szóban forgó intézkedés alkalmas az elérni kívánt cél megvalósításának biztosítására, és nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket (lásd a C-150/04. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben 2007. január 30-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-1163. o.] 46. pontját, a fent hivatkozott Gouvernement de la Communauté française és gouvernement wallon ügyben hozott ítélet 55. pontját, valamint a C-222/07. sz. UTECA-ügyben 2009. március 5-én hozott ítélet EBHT 2009., I-1407. o.] 25. pontját). Továbbá a nemzeti szabályozás csak akkor alkalmas az említett cél megvalósítására, ha azt valóban összefüggő és rendszeres módon kívánja elérni (a C-169/07. sz. Hartlauer-ügyben 2009. március 10-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-1721. o.] 55. pontja).

43 A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy bár a Regione Sardegna által hivatkozott okok képezhetik a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adó bevezetésének az alapját, nem igazolhatják annak alkalmazásának a módjait, és különösen azon üzemeltetők eltérő bánásmódját, akiknek az adóilletősége a tartomány területén kívül van, és akik az egyetlen adófizetésre kötelezett személyek.

44 Egyértelmű ugyanis, hogy az említett módok, amelyek az EK 49. cikk értelmében vett szolgáltatásnyújtás szabadságának a korlátozásához vezetnek, nem tűnnek megfelelőnek az említett általános célok megvalósításának a biztosításához, és nem is szükségesnek azok eléréséhez. Amint a főtanácsnok az indítványának a 73. és 74. pontjában megjegyezte, elismerve, hogy a Szardínia területén leszálló, nem menetrend szerinti légi járművek és az ott kikötő kedvtelési célú vízi járművek szennyező forrásnak minősülnek, a szennyezés e repülőgépek és hajók származásától függetlenül keletkezik, és különösen, nem kapcsolódik az említett üzemeltetők adóilletőségéhez. A szardíniai illetőségű légi járművek és hajók ugyanúgy hozzájárulnak a környezetkárosításhoz, mint a nem szardíniai illetőségű légi járművek és hajók.

45 Ezért a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozása, amely az alapügyben szóban forgó adójogszabályból következik, nem igazolható környezetvédelemre alapított indokokkal, mivel az általa bevezetett, leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adó alkalmazása személyek közötti megkülönböztetésen alapul anélkül, hogy kapcsolatban lenne e környezetvédelmi céllal. Ilyen korlátozást nem igazolhatnak közegészségügyi okok sem, mivel a Regione Sardegna nem szolgáltatott olyan bizonyítékot, amely lehetővé tenné annak megállapítását, hogy ez az adójogszabály a közegészség védelmére irányul.

– Az adórendszer koherenciájára alapított igazolás

46 Az észrevételeiben a Regione Sardegna az alapügyben szóban forgó adójogszabály igazolásaként az adórendszer koherenciája megőrzésének a szükségességére hivatkozik. A kizárólag a tartomány területén kívüli adóilletőséggel rendelkező üzemeltetőket sújtó, leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adót az a tény igazolja, hogy a helyi illetőségűek fizetnek más olyan adót, amely hozzájárul a szardíniai környezetvédelem biztosítását célzó intézkedéshez.

47 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság elismerte azt, hogy adórendszer koherenciája megőrzésének szükségessége igazolhatja a Szerződés által biztosított alapvető szabadságok gyakorlásának korlátozását, azonban meghatározza, hogy az ilyen igazolás megköveteli, hogy közvetlen kapcsolat álljon fenn az adott adóelőny és az ezen előnynek valamely meghatározott adóteherrel történő kiegyenlítése között, amely kapcsolat közvetlen jellegét a szóban forgó szabályozás által követett célra tekintettel kell megállapítani (lásd többek között a C-303/07. sz., Aberdeen Property Fininvest Alpha ügyben 2009. június 18-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-5145. o.] 71. és 72. pontját).

48 Márpedig amint a jelen ítélet 38. pontjában szerepel, a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adónak nem ugyanaz a célja, mint a szardíniai illetőségű adóalanyok által fizetendő adóknak, amelyeknek a célja az állami költségvetéshez való általános hozzájárulás és következésképpen Regione Sardegna intézkedései összességének a finanszírozása. Azt, hogy az említett helyi illetőségűek nem alanyai ezen adónak, nem lehet azon más adók kiegyenlítésének tekinteni, amelyeknek ez utóbbiakat alávetik.

49 E megállapításokból kitűnik, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságának olyan korlátozása, mint az alapügyben szóban forgó adójogszabályból adódó, nem igazolhatják a Regiona Sardegna adórendszere koherenciájára alapított indokok.

50 Ilyen körülmények között az első és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EK 49. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely regionális hatóság azon adójogszabálya, mint a 4/2006. sz. tartományi törvény 4. cikke, amely a nem menetrend szerinti személyszállításra szolgáló légi járművek turisztikai célú leszállása, valamint a kedvtelési célú vízi járművek turisztikai célú kikötése esetén kizárólag azon vállalkozásokat sújtó tartományi adó fizetését írja elő, amelyeknek az adóilletősége a tartomány területén kívül található.

Az EK 87. cikkre vonatkozó második és negyedik kérdésről

51 A második és negyedik kérdésével, amelyeket együtt kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné tudni, hogy az EK 87. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy a regionális hatóságnak a leszállást, illetve kikötést terhelő olyan tartományi adót bevezető adójogszabálya, mint a 4/2006. sz. tartományi törvény 4. cikkében előírt adó, amely kizárólag a tartomány területén kívül adóilletőséggel rendelkező üzemeltetőket sújtja, az ugyanezen a területen letelepedett vállalkozások javára nyújtott állami támogatási intézkedésnek minősül-e.

52 Emlékeztetni kell, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján valamely intézkedésnek a Szerződés értelmében vett támogatásként való minősítése feltételezi, hogy az EK 87. cikkének (1) bekezdésében említett négy együttes feltétel mindegyike teljesül. Először is állami beavatkozásról vagy legalábbis állami forrásból történő beavatkozásról kell, hogy szó legyen, másodszor ennek a beavatkozásnak érintenie kell a tagállamok közötti kereskedelmet, harmadszor a kedvezményezettjét előnyben kell részesítenie, és negyedszer torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie (lásd többek között a C-237/04. sz., Enirisorse-ügyben 2006. március 23-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-2843. o.] 38. és 39. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

53 A jelen ügyben vitathatatlan, hogy az alapügyben szóban forgó adó megfelel a második és negyedik kritériumnak, mivel a légi járművek leszállásával és a kedvtelési célú vízi járművek kikötésével kapcsolatos szolgáltatások nyújtására vonatkozik, amelyek érintik a Közösségen belüli kereskedelmet, és hogy egy ilyen adó torzíthatja a versenyt azáltal, hogy gazdasági előnyben részesíti a Szardínián letelepedett gazdasági szereplőket, amint az a jelen ítélet 32. pontjában is szerepel.

54 Az EK 87. cikk értelmezésére vonatkozó kérdések így a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adó állami támogatásként való minősítése másik két kritériumának az alkalmazását érintik. A Regione Sardegna úgy véli, hogy ezt az adót mind az állami források felhasználásának, mind az intézkedés szelektív jellegének a hiánya miatt nem lehet állami támogatásnak minősíteni. A Bizottság az írásbeli észrevételeiben azt állítja, hogy az említett adó teljesíti az EK 87. cikkben kimondott valamennyi kritériumot.

Az állami források felhasználásáról

55 A Regione Sardegna véleménye szerint az alapügyben szóban forgó adójogszabály nem foglal magában regionális forrásból történő beavatkozást. Nincs szó a tartományi bevételekről való lemondásról, mivel az illetőséggel rendelkező vállalkozások az általuk fizetett adóból származó bevételek egy részén keresztül már hozzájárulnak a környezetvédelmi kiadásokhoz. A leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adó növeli e bevételeket azáltal, hogy a környezetvédelmi hozzájárulások kötelezettségét kiterjeszti azokra is, akik mivel nem helyi illetőségűek, rendes adófizetésen keresztül nem járulnak hozzá az említett kiadáshoz.

56 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a támogatás fogalma nemcsak a szubvencióhoz, kölcsönhöz vagy a vállalkozás tőkéjében való részesedéshez hasonló pozitív juttatásokat foglalhatja magában, hanem azokat a juttatásokat is, amelyek különböző formában enyhítik a vállalkozás költségvetésének általános terheit, és amelyek ezáltal, anélkül hogy a szó szoros értelmében támogatások lennének, azokkal azonos természetűek és hatásúak (lásd többek között a C-156/98. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6857. o.] 25. pontját, valamint a C-341/06. P. és C-342/06. P. sz., Chronopost és La Poste kontra UFEX és társai ügyben 2008. július 1-jén hozott ítélet [EBHT 2008., I-4777. o.] 123. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

57 Amint a Bizottság arra emlékeztetett, az olyan adójogszabály, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely bizonyos vállalkozásokat a kérdéses adóra tekintettel nem kezel adóalanyként, állami támogatásnak minősül akkor is, ha nem foglalja magában állami források átruházását, mivel az érintett hatóságok azon adóbevételekről való lemondását foglalja magában, amelyeket egyébként megkaptak volna (a fent hivatkozott Németország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 26–28. pontja).

58 Ezért az a körülmény, hogy az alapügyben szóban forgó adójogszabály nem támogatás juttatását, hanem a nem menetrend szerinti személyszállítás célját szolgáló légi járművek, valamint kedvtelési célú vízi járművek azon üzemeltetőinek a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adóra tekintettel nem adóalanyként való kezelését írja elő, amelyek adóilletősége a tartomány területén található, annak megállapítását teszi lehetővé, hogy a nem adóalanyként való kezelés állami támogatásnak minősül.

Az alapügyben szóban forgó adójogszabály szelektív jellegéről

59 A Regione Sardegna szerint a helyi és a nem helyi illetőségű vállalkozások eltérő bánásmódja nem minősül szelektív előnynek. Az alapügyben szóban forgó adójogszabály ugyanis földrajzi szempontból nem szelektív, mivel a Bíróság által a C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletében (EBHT 2006., 7115. o.) kifejtett értelmezésnek megfelelően az a vonatkozó jogi keret, amelyben az intézkedés „általánosságát” értékelni kell, az állami szint alatti testület jogi kerete, amennyiben az elegendő autonómiával rendelkezik. Ez a helyzet az alapügyben, mivel a Regione Sardegna egy, az alkotmánytörvény erejével bíró alapokmány által ráruházott autonóm hatáskörökkel rendelkezik, amely engedélyezi számára saját adók bevezetését. Ezenkívül az adójog területén az egyenlőség általánosabb elvének megfelelően az említett jogszabály különbözőképpen adóztat *de jure* és *de facto* eltérő helyzeteket.

60 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az alperes által az alapügyben hivatkozott ítélkezési gyakorlatból valóban az következik, hogy nem a nemzeti jogalkotó, hanem valamely állami szint alatti hatóság által hozott intézkedéssel kapcsolatban egy ilyen intézkedés az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében véve nem szelektív jellegű csupán abból a tényből kifolyólag, hogy a nemzeti terület csak azon részén nyújt előnyt, amelyen az intézkedés alkalmazandó (lásd a fent hivatkozott Portugália kontra

Bizottság ügyben hozott ítélet 53. és 57. pontját, valamint a C-428/06–C-434/06. sz., UGT Rioja és társai ügyben 2008. szeptember 11-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-6747. o.) 47. és 48. pontját).

61 Azonban szintén ezen ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a központi kormányzathoz képest autonóm jogállással rendelkező állami szint alatti testület, mint a Regione Sardegna által elfogadott intézkedés szelektív jellegének értékelése céljából meg kell vizsgálni azt, hogy egy olyan jogrendszer keretében, amelyben e testület hatásköreit gyakorolja, az említett intézkedés bizonyos vállalkozások számára előnyt jelent-e más, hasonló jogi és ténybeli helyzetben lévő vállalkozásokkal összevetve (lásd a C-143/99. sz., Adria-Wien Pipeline és Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke ügyben 2001. november 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-8365. o.) 41. pontját, valamint a fent hivatkozott Portugália kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. és 58. pontját).

62 Így meg kell állapítani, hogy a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adó jellemzőire tekintettel azon vállalkozások, amelyeknek az adóilletősége a tartomány területén kívül található, a vonatkozó jogi keretben hasonló ténybeli és jogi helyzetben vannak-e az ugyanezen a területen letelepedett vállalkozásokhoz képest.

63 Amint a jelen ítélet 36. és 37. pontjából következik, meg kell állapítani, hogy az említett adó jellegét és célját figyelembe véve valamennyi természetes és jogi személy, aki és amely élvezi a Szardínián történő leszállási és kikötési szolgáltatásokat, az alapügy alperesének az állításával ellentétben az illetőségének vagy a letelepedésének a helyétől függetlenül objektíve összehasonlítható helyzetben van. Ebből következik, hogy az intézkedést nem lehet általánosnak tekinteni, mivel az nem alkalmazandó a Szardínián leszálló légi járművek és ott kikötő kedvtelési célú vízi járművek valamennyi üzemeltetőjére.

64 Ezért olyan adójogszabály, mint az alapügyben szóban forgó, a Szardínián letelepedett vállalkozások javára nyújtott állami támogatási intézkedésnek minősül.

65 A kérdést előterjesztő bíróság feladata e megállapításból megfelelő következtetések levonása.

66 Ilyen körülmények között a második és negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely regionális hatóságnak a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adót bevezető azon adójogszabálya, amely mint az alapügyben szóban forgó kizárólag a tartomány területén kívül adóilletőséggel rendelkező természetes és jogi személyeket sújtja, az ugyanezen a területen letelepedett vállalkozások javára nyújtott állami támogatási intézkedésnek minősül.

A költségekről

67 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) Az EK 49. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely regionális hatóság azon adójogszabálya, mint Szardínia tartománynak a tartomány éves és többéves költségvetése elkészítésére vonatkozó rendelkezések – 2007. évi költségvetési törvény című, 2007. május 29-i 2. sz. törvénye 3. cikkének (3) bekezdése által módosított, Szardínia tartománynak a bevételekre, a kiadások újraminősítésére, a szociális és fejlesztési politikákra vonatkozó különféle rendelkezésekről szóló, 2006. május 11-i 4. sz. törvénye 4. cikkében előírt adójogszabály, amely a nem menetrend szerinti személyszállításra szolgáló légi járművek turisztikai célú leszállása, valamint a kedvtelési célú vízi járművek turisztikai célú kikötése esetén kizárólag azon vállalkozásokat sújtó tartományi adót vezet be, amelyeknek az adóilletősége a tartomány területén kívül található.

2) Az EK 87. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely regionális hatóságnak a leszállást, illetve kikötést terhelő tartományi adót bevezető azon adójogszabálya, amely mint az alapügyben szóban forgó, kizárólag a tartomány területén kívül adóilletőséggel rendelkező természetes és jogi személyeket sújtja, az ugyanezen a területen letelepedett vállalkozások javára nyújtott állami támogatási intézkedésnek minősül.

Aláírások